

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ ചതുർഥഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| ചതുർഥഃ സർഗഃ ||

ശ്യാ രാമാഭിഷേകം നിശ്ചിത്യ രാജ്ഞാ സുമന്ത്രം പ്രേഷ്യ തേന
സമാനീതം ശ്രീരാമം പ്രതി കിഞ്ചിദാവശ്യകം നിവേദ്യ തസ്യ സ്വഗൃഹേ
പ്രസ്ഥാപനം ശ്രീരാമേണ കൗസൽയാഭവനം ഗത്യാ മാതരം പ്രതി
സ്വാഭിഷേകവൃത്തസ്യ സൂചനം മാതുരാശിഷം പ്രാപ്യ ലക്ഷ്മണേന
സഹ പ്രേമപൂർവകം വാർത്താലാപം കൃത്യാ സ്വകീയേ ഭവനേ തസ്യ
ഗമനം

ഗതേഷ്വഥ നൃപോ ഭൂയഃ
പൗരേഷു സഹ മന്ത്രിഭിഃ |
മന്ത്രയിത്യാ തതശ്ചക്രേ
നിശ്ചയജ്ഞഃ സ നിശ്ചയം || 2.4.1 ||

ശ്യാ ഏവ പുഷ്പോ ഭവിതാ
ശ്യാഭിഷേച്യസ്തു മേ സുതഃ |
രാമോ രാജീവപത്രാക്ഷോ
യുവരാജ ഇതി പ്രഭുഃ || 2.4.2 ||

അമാന്തർഗൃഹമാവിശ്യ
രാജാ ദശരഥസ്തദാ |
സുതമാമന്ത്രയാമാസ
രാമം പുനരിഹാനയ || 2.4.3 ||

പ്രതിഗൃഹ്യ തു തദ്യാക്യം
 സുതഃ പുനരുപായയൗ |
 രാമസ്യ ഭവനം ശീഘ്രം
 രാമമാനയിതും പുനഃ || 2.4.4 ||

ദ്വാഃസ്ഥൈരാവേദിതം തസ്യ
 രാമായാഗമനം പുനഃ |
 ശ്രുത്യൈവ ചാപി രാമസ്തം
 പ്രാപ്തം ശങ്കാൻവിതോഭവത് || 2.4.5 ||

പ്രവേശ്യ ചൈനം ത്വരിതോ
 രാമോ വചനമബ്രവീത് |
 യദാഗമനകൃത്യം തേ
 ഭൂയസ്തദ്ബ്രൂഹ്യശേഷതഃ || 2.4.6 ||

തമുവാച തതഃ സുതോ
 രാജാ ത്യാം ഭൃഷ്ടമിച്ഛതി |
 ശ്രുത്യാ പ്രമാണം തത്ര ത്യാം
 ഗമനായേതരായ വാ || 2.4.7 ||

ഇതി സുതവചഃ ശ്രുത്യാ
 രാമോപി ത്വരയാൻവിതഃ |
 പ്രയയൗ രാജഭവനം
 പുനർഭൃഷ്ടം നരേശ്വരം || 2.4.8 ||

തം ശ്രുത്യാ സമനുപ്രാപ്തം
 രാമം ദശരഥോ നൃപഃ |
 പ്രവേശയാമാസ ഗൃഹം
 വിവക്ഷുഃ പ്രിയമുത്തമം || 2.4.9 ||

പ്രവിശന്നേവ ച ശ്രീമാൻ
 രഘവോ ഭവനം പിതൃഃ |
 ദദർശ പിതരം ദൂരാത്
 പ്രണിപത്യ കൃതാഞ്ജലിഃ || 2.4.10 ||

പ്രണമന്തം തമുത്ഥാപ്യ
 സമ്പരിഷ്വജ്യ ഭൂമിപഃ |
 പ്രദിശ്യ ചാസനം ചാസ്മൈ
 രാമം ച പുനരബ്രവീത് || 2.4.11 ||

രാമ വൃദ്ധോഽസ്മി ദീർഘായു -
 ര്ഭൂക്താ ഭോഗാ യഥേച്ഛിതാഃ |
 അന്നവദ്ഭിഃ ക്രതുശതൈ -
 ര്യഥേഷും ഭൂരിദക്ഷിണൈഃ || 2.4.12 ||

ജാതമിഷ്ടമപത്യം മേ
 ത്വമദ്യാനുപമം ഭൂവി |
 ദത്തമിഷ്ടമധീതം ച
 മയാ പുരുഷസത്തമ || 2.4.13 ||

അനുഭൂതാനി ചേഷ്ഠാനി
 മയാ വീര സുഖാൻയപി |
 ദേവർഷിപിത്യവിപ്രാണാ -
 മന്യുണോഽസ്മി തഥാഽത്മനഃ || 2.4.14 ||

ന കിഞ്ചിൻമമ കർതവ്യം
 തവാൻയത്രാഭിഷേചനാത് |
 അതോ യത്ത്വാമഹം ബ്രൂയാം
 തൻമേ ത്വം കർതുമർഹസി || 2.4.15 ||

അദ്യ പ്രകൃതയഃ സർവാ -
 സ്ത്യാമിച്ഛന്തി നരാധിപം |
 അതസ്ത്യാം യുവരാജാന -
 മഭിഷേക്ഷ്യാമി പുത്രക || 2.4.16 ||

അപി ചാദ്യാശുഭാൻ രാമ
 സ്വപ്നാൻ പശ്യാമി രാഘവ |
 സനിർഘാതാ ദിവോൽകാശ്ച
 പതന്തി ഹി മഹാസ്വനാഃ || 2.4.17 ||

അവഷ്ടംബം ച മേ രാമ
 നക്ഷത്രം ദാരുണഗ്രഹൈഃ |
 ആവേദയന്തി ദൈവജ്ഞാഃ
 സൂർയാംഗാരകരാഹുഭിഃ || 2.4.18 ||

പ്രായേണ ച നിമിത്താനാ -
 മീദൃശാനാം സമുദ്ഭവേ |
 രാജാ ഹി മൃത്യുമാപ്നോതി
 ഘോരാം ചാപദമൃച്ഛതി || 2.4.19 ||

തദ് യാവദേവ മേ ചേതോ
 ന വിമുഹ്യതി രാഘവ |
 താവദേവാഭിഷിഞ്ചസ്യ
 ചലാ ഹി പ്രാണിനാം മതിഃ || 2.4.20 ||

അദ്യ ചന്ദ്രോദ്ഭൂപഗമത്
 പുഷ്പാത് പൂർവം പുനർവസും |
 ശ്വഃ പുഷ്യയോഗം നിയതം
 വക്ഷ്യന്തേ ദൈവചിന്തകാഃ || 2.4.21 ||

തത്ര പുഷ്യേഭിഷിഞ്ചസ്യ
 മനസ്സ്യരയതീവ മാം |
 ശ്യാസ്യാഹമഭിഷേക്ഷ്യാമി
 യൗവരാജ്യേ പരന്തപ || 2.4.22 ||

തസ്മാത് ത്വയാദ്യപ്രഭൃതി
 നിശേയം നിയതാത്മനാ |
 സഹ വധോപവസ്തുവ്യാ
 ദർഭപ്രസ്തരശായിനാ || 2.4.23 ||

സുഹൃദശ്ചാപ്രമത്താസ്ത്യാം
 രക്ഷന്ത്യദ്യ സമന്തതഃ |
 ഭവന്തി ബഹുവിഘ്നാനി
 കാർയാൺയേവംവിധാനി ഹി || 2.4.24 ||

വിപ്രോഷിതശ്ച ഭരതോ
 യാവദേവ പുരാദിതഃ |
 താവദേവാഭിഷേകസ്തേ
 പ്രാപ്തകാലോ മതോ മമ || 2.4.25 ||

കാമം ഖലു സതാം വൃത്തേ
 ഭ്രാതാ തേ ഭരതഃ സ്ഥിതഃ |
 ജ്യേഷ്ഠാനുവർതീ ധർമാത്മാ
 സാനുക്രോശോ ജിതേന്ദ്രിയഃ || 2.4.26 ||

കിം നു ചിത്തം മനുഷ്യാണാ -
 മനിത്യമിതി മേ മതം |
 സതാം ച ധർമനിത്യാനാം
 കൃതശോഭി ച രാഘവ || 2.4.27 ||

ഇത്യുക്തഃ സോദ്യനുജ്ഞാതഃ
 ശ്യാഭാവിൻയഭിഷേചനേ |
 വ്രജേതി രാമഃ പിതര -
 മഭിവാദ്യാഭ്യയാദ് ഗൃഹം || 2.4.28 ||

പ്രവിശ്യ ചാത്മനോ വേശ്ശ
 രാജ്ഞാദ്ഭിഷേഭിഷേചനേ |
 തക്ക്ഷണാദേവ നിഷ്ക്രമ്യ
 മാതുരന്തഃപുരം യയൗ || 2.4.29 ||

തത്ര താം പ്രവണാമേവ
 മാതരം ക്ഷൗമവാസിനീം |
 വാഗ്യതാം ദേവതാഗാരേ
 ദദർശായാചതീം ശ്രിയം || 2.4.30 ||

പ്രാഗേവ ചാഗതാ തത്ര
 സുമിത്രാ ലക്ഷ്മണസ്തഥാ |
 സീതാ ചാനയിതാ ശ്രുത്യാ
 പ്രിയം രാമാഭിഷേചനം || 2.4.31 ||

തസ്മിൻ കാല്പേപി കൗസൽയാ
 തസ്ഥാവാമീലിതേക്ഷണാ |
 സുമിത്രയാൻവാസ്യമാനാ
 സീതയാ ലക്ഷ്മണേന ച || 2.4.32 ||

ശ്രുത്യാ പുഷ്യേ ച പുത്രസ്യ
 യൗവരാജ്യേഭിഷേചനം |
 പ്രാണായാമേന പുരുഷം
 ധ്യായമാനാ ജ്ഞാർദനം || 2.4.33 ||

തഥാ സനിയമാമേവ
 സോഭിദിഗമ്യാദിവാദ്യ ച |
 ഉവാച വചനം രാമോ
 ഹർഷയംസ്താമിദം വരം || 2.4.34 ||

അംബ പിത്രാ നിയുക്തോസ്തി
 പ്രജാപാലനകർമ്മണി |
 ഭവിതാ ശ്യാദിദിഷേകോ മേ
 യഥാ മേ ശാസനം പിതൃഃ || 2.4.35 ||

സീതയാപ്യുപവസ്തുവ്യാ
 രജനീയം മയാ സഹ |
 ഏവമുക്തമുപാധ്യായൈഃ
 സ ഹി മാമുക്തവാൻ പിതാ || 2.4.36 ||

യാനി യാൻയത്ര യോഗ്യാനി
 ശ്യാദാവിൻയദിഷേചനേ |
 താനി മേ മംഗലാൻയദ്യ
 വൈദേഹ്യാശ്ചൈവ കാരയ || 2.4.37 ||

ഏതച്ഛൂത്യാ തു കൗസൽയാ
 ചിരകാലാദികാക്ഷിതം |
 ഹർഷബാഷ്പാകുലം വാക്യ-
 മിദം രാമമദാഷത || 2.4.38 ||

വത്സ രാമ ചിരം ജീവ
 ഹതാസ്തേ പരിപന്നിനഃ |
 ഇതാതീൻ മേ ത്വം ശ്രിയാ യുക്തഃ
 സുമിത്രായാശ്ച നന്ദയ || 2.4.39 ||

കൽയാണേ ബത നക്ഷത്രേ
 മയാ ജ്ഞാതോസി പുത്രക |
 യേന ത്വയാ ദശരഥോ
 ഗുണൈരാദാധിതഃ പിതാ || 2.4.40 ||

അമോഘം ബത മേ ക്ഷാന്തം
 പുരുഷേ പുഷ്കരേഷണേ |
 യേയമിക്ഷ്യാകുരാജശ്രീഃ
 പുത്ര ത്വാം സംശ്രയിഷ്യതി || 2.4.41 ||

ഇത്യേവമുക്തോ മാത്രാ തു
 രാമോ ഭ്രാതരമബ്രവീത് |
 പ്രാഞ്ജലിം പ്രഹ്യാമാസീന -
 മഭിവീക്ഷ്യ സൂയന്നിവ || 2.4.42 ||

ലക്ഷ്മണമാം മയാ സാർധം
 പ്രശാധി ത്വം വസുന്ധരാം |
 ദ്വിതീയം മേന്തരാത്മാനം
 ത്വാമിയം ശ്രീരൂപസ്ഥിതാ || 2.4.43 ||

സൗമിത്രേ ഭുക്ഷ്യ ഭോഗാസ്സ്യ -
 മിഷ്യാൻ രാജ്യഫലാനി ച |
 ജീവിതം ചാപി രാജ്യം ച
 ത്വദർഥമഭികാമയേ || 2.4.44 ||

ഇത്യുക്ത്വാ ലക്ഷ്മണം രാമോ മാതരാവദിവാദ്യ ച |
 അഭ്യനുജ്ഞാപ്യ സീതാം ച യയൗ സ്വം ച നിവേശനം || 2.4.45 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 അയോധ്യാകാണ്ഡേ ചതുർഥഃ സർഗഃ ||